

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Nieśwież, gub. mińska, Cesarstwo Rosyjskie; obecnie Białoruś

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum pomocy naukowych przy nieświeskim seminarium nauczycielskim (Музей наглядных пособий при Несвижской учительской семинарии).

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Zbiory muzealne instytucji/szkoły

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum instytucji/szkolne (przy seminarium nauczycielskim). Świetnie odgórnie finansowane. Zbiory o profilu pedagogicznym. Obiekty reprezentujące wszystkie dziedziny wiedzy wykładane w szkołach średnich i podstawowych.

Daty działalności / zakres czasowy:

21.11.1910 – 1915

Dostępność

Pełna dostępność (w wyznaczone dni), jednak z nakierowaniem na nauczycieli i uczniów.

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Mnemoniczna.

Rodzaj pamięci

Narodowa: rosyjska/ religijna: prawosławna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Biblioteka/dokumentacja/obszar historyczny: wizerunki/obszar techniki: modele/obszar naturalny: okazy medyczne, geologiczne i zoologiczne.

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Nie istnieje	Mieściło się w wynajmowanym pomieszczeniu kamiennego budynku dawnego składu winnego.

DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	X	X
GODZINY OTWARCIA	X	X
DYREKTORZY	X	Brak danych personalnych
ZARZĄDCA	X	Wileński Okręg Naukowy
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	X	Adaptowany

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Nie stwierdzono

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

„Nie ma wątpliwości, że takie muzea, przedstawiając materiał naukowy, wywołają zainteresowanie w szkołach, ożywią wykładanie i posłużą jako jeden ze środków dla samokształcenia nauczyciela. Można z przekonaniem powiedzieć, że otwarte muzea będą cieszyć się zainteresowaniem nauczycieli i odegrają należyłą rolę w dziele narodowego kształcenia”.

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Brak konkretnych danych. Zapewne Neswież i powiat nieświecki

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Wileński Okręg Naukowy

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Funkcjonował w placówce kierownik mający dwóch pomocników. Brak jednak konkretnych danych co do ich personaliów.

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Nie stwierdzono

Szczegółowa historia instytucji

Seminarium w Nieświeżu założono 17 III 1874 r., zaś otwarto w następnym roku. Jego siedzibą był własny budynek znajdujący się: „niedaleko placu bazarowego”. W 1914 r. szkoła otrzymała od Okręgu Naukowego dotację w wysokości 25700 rubli, a od miasta 200 rubli. W tym samym roku w seminarium uczyło się 138 osób, zaś do znajdującej się przy nim szkoły początkowej uczęszczało 68 uczniów.

Zasady funkcjonowania muzeum zostały zatwierdzone przez władze Wileńskiego Okręgu Naukowego 21 IV 1909 r., zaś otwarte ono zostało 21 XI 1910 r. Ustalono, że przy muzeum działa komitet zarządzający składający się z kierownika muzeum i dwóch jego pomocników. Okręg asygnował w 1910 r. sumę 1070 rubli na wyposażenie placówki i nabycie kolekcji. Z tego na meble, inne sprzęty oraz księgi kancelaryjne wydano 507,45 rubli, zaś na zakup pomocy naukowych przeznaczono 562,55 ruble.

W następnych latach muzeum systematycznie rozwijało się (powiększenie kolekcji z 90 poz. 1 I 1911 r. do 343 1 I 1915 r.).

Nie udało się nam ustalić jego losów po początku 1915 r.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Kolekcja tego muzeum pod względem tematycznym była niemal identyczna, jak w pozostałych tego typu placówkach Wileńskiego Okręgu Naukowego. Składały się nań pomoce naukowe do: prawa Bożego, nauczania początkowego (nauczania pisania), arytmetyki i geometrii, historii, geografii, przyrodoznawstwa, fizyki i technologii, a także modele mebli klasowych i urzędów do uprawy roli. Łącznie, według stanu na 1 I 1911 r., było to 530 przedmiotów w 90 poz. W 1910 r. W ramach placówki funkcjonowała także biblioteka, lecz tylko sprawozdanie za 1914 r. podaje skromne informacje na jej temat.

Według stanu na 1 I 1914 r. w muzeum znajdowało się pomoce naukowych 214 pozycji w 748 egzemplarzach na sumę 976,37 rubli, a także 68 książek na sumę 83,71 rubli. W 1914 r. przybyło 129 poz. pomocy naukowych (w 264 egz.) o wartości 728,16 rubli, a także w darze od opiekuna seminarium Gurinowicza (Hurynowicza) nieokreślona liczba podręczników na sumę 11,04 rubli. Całość zbioru na 1 I 1915 r. wynosiła więc 343 poz. pomocy naukowych (w 1012 egz.), wycenionych na 1704,53 rubli. Według podziału tematycznego (na oddziały) kolekcja przedstawiała się wówczas następująco. Pomoce do nauki: prawa Bożego (religii) – 4 poz., 69 egz., na sumę 19,15 rubli); nauczania początkowego (nauki pisania) – 21 poz., 73 egz., na sumę 116,14 rubli; arytmetyki i geometrii – 18 poz., 49 egz., na sumę 34,60 rubli; historii – 5 poz., 72 egz., na sumę 48,70 rubli; geografii – 48 poz., 200 egz., na sumę 388,79 rubli; przyrodoznawstwa – 197 poz., 431 egz., na sumę 859,75 rubli; fizyki i technologii – 44 poz., 103 egz., na sumę 220,40 rubli; w innych oddziałach – 4 poz., 14 egz., na sumę 17 rubli. Łącznie majątek muzeum (wliczając w to meble (szafy, stoły i krzesła) wyceniono na 2256,68 rubli.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Brak

Strategia pozyskiwania zbiorów

Zakupy

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Ministerstwo Oświecenia Narodowego za pośrednictwem Wileńskiego Okręgu Naukowego; nauczyciel Gurinowicz (Hurynowicz).

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Brak

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

Za wyjątkiem informacji o ewakuacji zbiorów w 1915 r. brak danych.

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

W pomieszczeniu muzeum.

Wystawy czasowe

Brak

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Brak konkretnych danych.

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Nie stwierdzono

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Nie liczymy wileńskiego Okręgu Naukowego, który był jednostką nadrzędną w stosunku do opisywanego muzeum.

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zapewne przede wszystkim Nieśwież i okolice (powiat)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

W pierwszym miesiącu działalności muzeum przypadającym na końcówkę 1910 r. nie odnotowano wizyt osób z zewnątrz. Według sprawozdania za 1914 r., odwiedziło wówczas placówkę 275 osób (263 mężczyzn i 12 kobiet). W tej liczbie było 43 nauczycieli, 9 nauczycielek, 212 uczniów i 11 innych osób (8 mężczyzn i 3 kobiety).

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- Днепров Э.Д., *Российское образование в XIX – начале XX века*, т. 2. Москва 2011, s. 464–478.
- Гужалоўскі А., *Нараджэнне беларускага музея*, Мінск 2001.
- Юхневич Ю.М., *Педагогические, школьные и детские музеи дореволюционной России. Методическое пособие*, Москва 1990.
- *Основы музееведения*, ред. Э.А. Шулепова, Москва 2005, s. 157–158.
- *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1910 год*, Вильна 1911.
- *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1914 год*, Вильна 1915.
- *Памятная книжка Виленского учебного округа на 1915 год*, Вильна 1915, s. 323–324.
- Сергееenkova В.В., Ершова О.И., Гулюк М.А., Шараева Е.И., *Виленский учебный округ: политика российского правительства в области образования (вторая половина XIX — начало XX в.)*, „Российские и славянские исследования”, т. 3, 2008, s. 57–75.
- *Учебные округа*, [w:] *Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона*, т. XXXV, С.-Петербург 1902, s. 102–103.
- Walasek S., *Edukacja w społeczeństwie wielokulturowym na przykładzie zaboru rosyjskiego na przełomie XIX i XX wieku*, „Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie”, Pedagogika, XII, 2003, s. 49–58.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Nie stwierdzono

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Brak

Ciekawe cytaty

Zob. rubryka „Misja muzeum”. Jest to cytata z: *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1909 год*, Вильна 1910, s. XXVIII.

UWAGI:

Serdeczne podziękowania dla p. Taczany Zacharowej z Białoruskiej Biblioteki Narodowej w Mińsku za dostarczenie pdf-ów wszystkich trzech tomów: *Отчета о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа*.

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Dariusz Dąbrowski

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

X

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	